

องค์ความรู้จากหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ

พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์

วันที่ ๑๘ มกราคม - ๑ กุมภาพันธ์ ของทุกปี เป็นช่วงที่มีการจัดงาน **อนุสรณ์ดอนเจดีย์** เพื่อเชิดชูวีรกรรมอันยิ่งใหญ่ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ถือเป็นหนึ่งในงานใหญ่ประจำปีของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยงานจัดที่ **พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์**

พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ ตั้งอยู่ที่ตำบลดอนเจดีย์ อำเภอ ดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นอนุสรณ์สถานสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย ภายในบริเวณประกอบด้วย **พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช** ทรงพระศาริรออกศึก และ **พระเจดีย์ยุทธหัตถี** ที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงสร้างพระเจดีย์ขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองชัยชนะในสงครามยุทธหัตถีกับ พระมหาอุปราชาแห่งพม่า

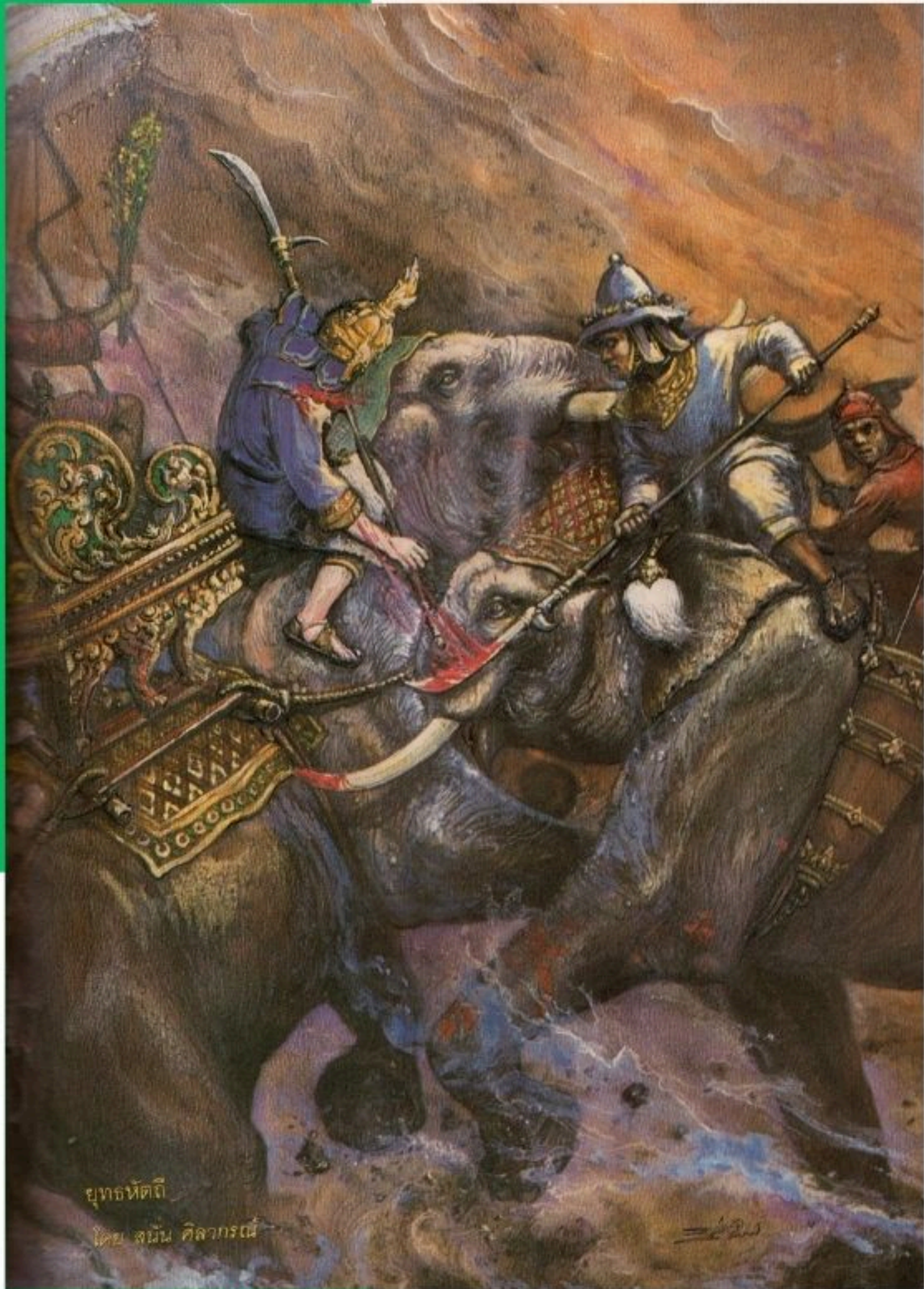

ภาพโดย สำนักศิลปากรที่ ๒ สุพรรณบุรี กรมศิลปากร

เรียบเรียงโดย นางสาวลักษมณ ประจวบมูล บรรณารักษ์ปฏิบัติการ

องค์ความรู้จากหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ

ภาพโดย สนั่น ศิลากรณี จากวารสารศิลปวัฒนธรรม

มีหลักฐานว่า **สงครามยุทธหัตถี** ซึ่งเป็นการยุทธรบหลังช้างครั้งสุดท้ายของกษัตริย์ไทย ระหว่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราช กับ พระมหาอุปราชาแห่งพม่า เกิดขึ้นเมื่อ เดือนยี่ แรม ๒ ค่ำ ปีมะโรง ซึ่งตรงกับวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๑๓๕ ณ เมืองสุพรรณบุรี ภายหลังจากการยุทธ **สมเด็จพระนเรศวร ทรงสร้างสถูปเจดีย์เป็นที่ระลึกในการชนะศึก ๒ องค์** ได้ทรงสร้างเจดีย์เป็นอนุสรณ์ ณ ที่กระทำยุทธหัตถี และในเมืองอนุราชบุรี คือ

“**พระเจดีย์ชัยมงคล**” ที่วัดใหญ่ชัยมงคล หรือ เดิมชื่อ วัดป่าแก้ว

“**พระมหาเจดีย์**” บริเวณที่กระทำยุทธหัตถี หรือ ที่ชาวบ้านเรียกกันว่า ดอนเจดีย์

ภายหลังไม่มีผู้ใดทราบว่าเจดีย์ยุทธหัตถีที่สมเด็จพระนเรศวรทรงสร้างเป็นอนุสรณ์องค์นั้นอยู่ที่ใด

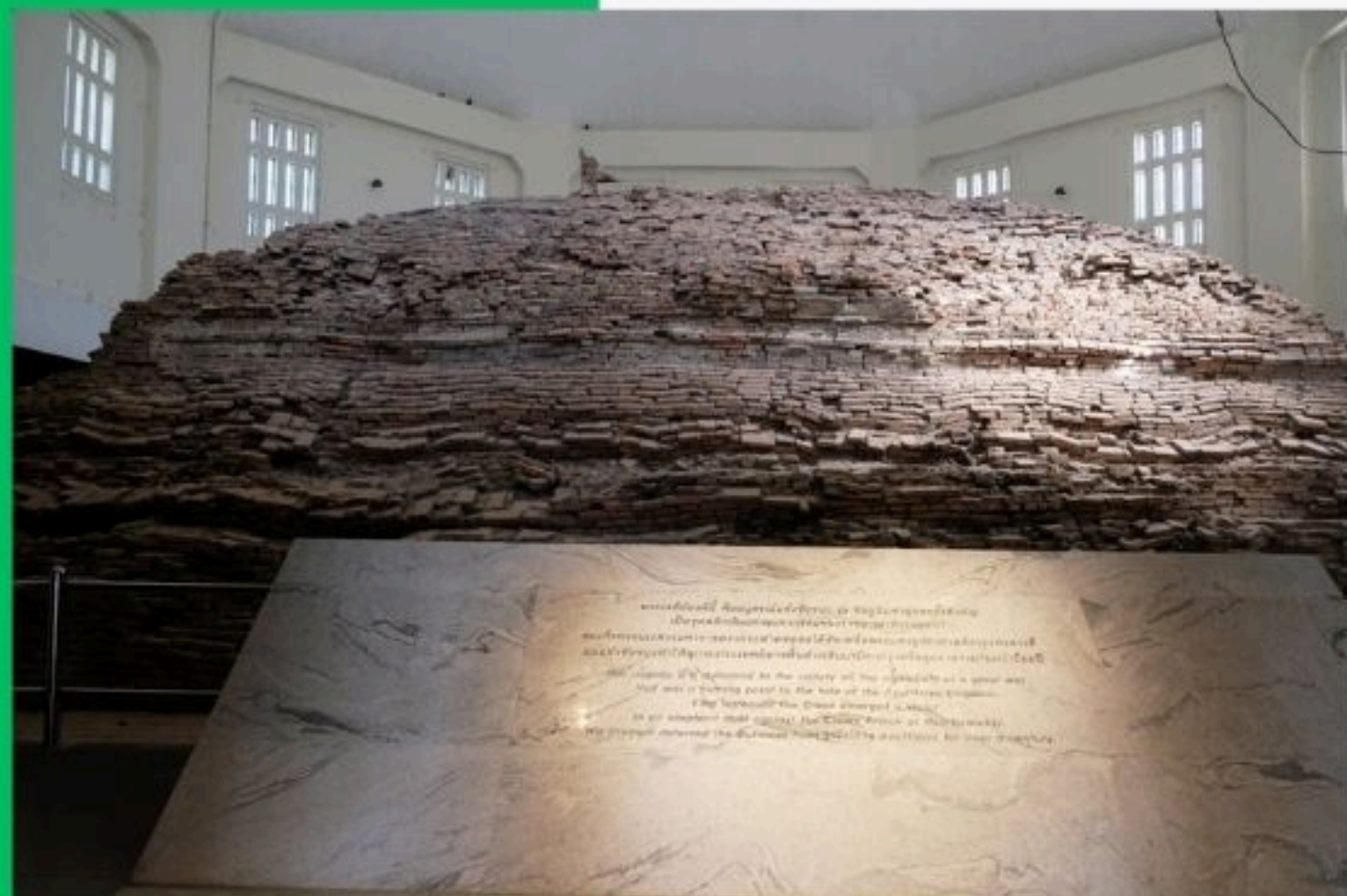
สมเด็จพระยาอู่ทองทรงพยายามที่จะสืบหาเจดีย์ยุทธหัตถี องค์ดังกล่าว สืบไปทางเมืองกาญจนบุรี ก็ไม่พบเจดีย์โบราณที่มีขนาดหรือรูปทรงลักษณะเหมือนกับเป็นเจดีย์ที่พระเจ้าแผ่นดินทรงสร้างไว้

องค์ความรู้จากหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ

เจดีย์ยุทธหัตถีในอดีต
ภาพโดย
หอจดหมายเหตุแห่งชาติ
จังหวัดสุพรรณบุรี

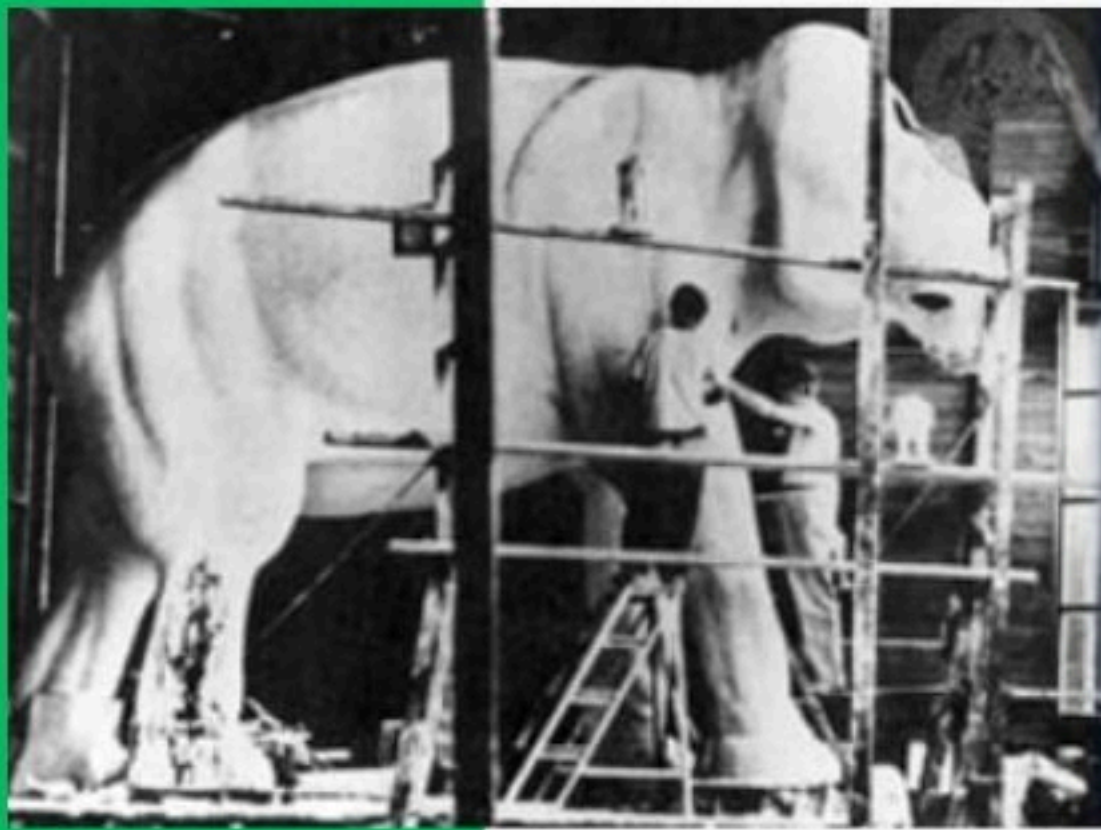
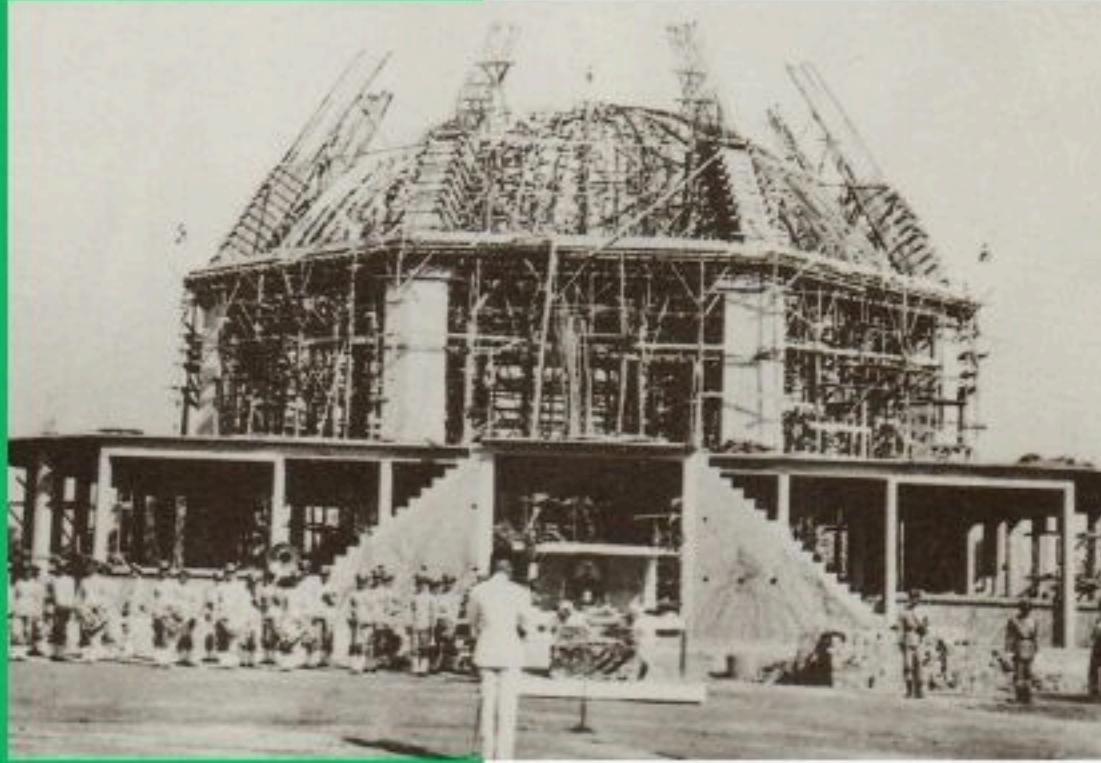
เจดีย์ยุทธหัตถีในปัจจุบัน
ภาพโดย
สำนักศิลปากรที่ ๒ สุพรรณบุรี
กรมศิลปากร

จนกระทั่ง เมื่อได้พบพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐ ซึ่งมีข้อความต่างไปจากพงศาวดารเดิม ความว่า “...พระมหาอุปราชามาตั้งประชุมทัพที่ตำบลตะพังกรู แล้วมาชนช้างกับสมเด็จพระนเรศวร ที่หนองสาหร่าย เมื่อ วันจันทร์ เดือนยี่ แรม ๒ ค่ำ ปีมะโรง จุลศักราช ๙๕๔”

สมเด็จพระยาอู่ทองราชานุภาพ จึงทรงรับสั่งให้ พระยาสุนทรบุรี (อิ วรรณสูต) สมุหเทศาภิบาลมณฑลนครไชยศรี สืบหาตำบลหนองสาหร่าย ก็พบตำบลหนองสาหร่าย อยู่ทางทิศตะวันตกของเมืองสุพรรณบุรี และพบซากเจดีย์โบราณขนาดใหญ่อยู่ในป่าที่ชาวบ้านเรียกว่า “**ดอนพระเจดีย์**” ลักษณะเป็นพระเจดีย์ที่มีฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส สภาพทรุดโทรมหักพัง มีต้นไม้ปกคลุมบนซากเต็มไปหมด

องค์ความรู้จากหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ

ภาพโดย
หอจดหมายเหตุแห่งชาติ จังหวัดสุพรรณบุรี

สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก เจ้าอนุภาพ จึงนำความขึ้นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เมื่อทรงทราบเรื่อง ก็ทรงปีติโสมนัส ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินสักการะบวงสรวงเจดีย์แห่งนี้ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมศิลปากรออกแบบพระสถูปที่จะสร้างครอบพระเจดีย์เดิม จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ถึงได้วางแผนการบูรณะ ต่อมา พ.ศ. ๒๔๙๘ กรมศิลปากร จึงเริ่มการบูรณะ ในการบูรณะครั้งนี้ ได้สร้างเจดีย์แบบลังกาทรงกลมใหญ่ สูง ๖๖ เมตร ฐานกว้างด้านละ ๓๖ เมตร ครอบซากเจดีย์องค์เดิม และ สร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงคชธารออกศึก หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ถือพระแสงของ้าว หล่อด้วยโลหะรมดำ ฐานล่างสลักด้วยภาพปูนดำ เป็นภาพยุทธหัตถีและตอนประกาศอิสรภาพ มีฐานกว้าง ๑๕.๓๐ เมตร ยาว ๒๕.๕๕ เมตร สูง ๙.๐๐ เมตร ส่วนตัวพระบรมราชานุสาวรีย์ มีขนาดกว้าง ๒.๙๐ เมตร ยาว ๕.๕๕ เมตร สูง ๗.๐๐ เมตร ออกแบบและปั้นโดย อาจารย์ศิลป์ พีระศรี

องค์ความรู้จากหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ

ภาพโดย
หอจดหมายเหตุแห่งชาติ จังหวัดสุพรรณบุรี

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จฯ มาประกอบพิธีบวงสรวงและเปิดพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๒

เดิมรัฐบาลได้กำหนดให้วันที่ ๒๕ มกราคม ของทุกปีเป็นวันกองทัพไทย เพื่อเป็นการระลึกถึงการทำยุทธหัตถีของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และกำหนดให้เป็นงานรัฐพิธี ถวายพวงมาลาเป็นราชสักการะพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์และสมเด็จพระนเรศวรมหาราช แต่ต่อมา นักวิชาการได้พบว่าแท้จริงแล้ววันที่พระนเรศวรได้ทำยุทธหัตถี ไม่ใช่วันที่ ๒๕ มกราคม แต่เป็นวันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๑๓๕ เกิดจากการคำนวณวันคลาดเคลื่อน จึงได้เปลี่ยนวันกองทัพไทย จากวันที่ ๒๕ มกราคม มาเป็นวันที่ ๑๘ มกราคม ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็นต้นมา และยังเป็นวันสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (วันยุทธหัตถี) อีกด้วย

องค์ความรู้จากหอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ

ข้อมูลอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.). **พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๗. จาก: <https://thai.tourismthailand.org/Attraction/พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์>.

คู่มือสุพรรณบุรี. นนทบุรี: วิชั่นอินเตอร์, ๒๕๖๕.

ทัศนีย์ เทพไชย. **พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๗. จาก:

<https://www.facebook.com/NationalLibraryofSuphanburi/posts/1836312996525056>

บุญครอง คันธฐากูร. **สุพรรณบุรี ๕๐๐ ปี ยุทธหัตถิ์**. สุพรรณบุรี: ม.ป.พ, ม.ป.ป

เมฆา วิรุฬห์ก. **อะไรทำให้ “เข้าใจผิด” ว่า “วันยุทธหัตถิ์” ตรงกับวันที่ “๒๕ มกราคม” พ.ศ. ๒๑๓๕**. สืบค้นเมื่อ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๗.

จาก: https://www.silpa-mag.com/history/article_5733